

ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РІВНЯ ЛІНІЙНОЇ

ОЦІНКИ МОРФОЛОГІЧНИХ ОЗНАК ВИМЕНІ

Вступ. Селекція молочної худоби у країнах далекого зарубіжжя спрямована на отримання корів міцного екстер'єрного типу, здатних в сучасних технологічних умовах використовуватися досить тривалий період часу не втрачаючи високої молочної продуктивності. Добір та підбір худоби, які відрізняються міцністю та добре вираженим молочним типом, головним чином ґрунтується на методиці лінійної класифікації, яка включає оцінку таких описових статей будови тіла та вимені, від яких залежать показники довічної продуктивності та тривалості використання корів [3, 5]. Існує достатня кількість повідомлень про вплив лінійних ознак, у тому числі й описових ознак вимені, на довічну продуктивність корів [6, 7, 8, 9].

Оскільки у вітчизняній науковій літературі поки що відсутня інформація щодо аналогічних досліджень, головне завдання наших експериментів полягає у вивченні зв'язку між описовими статтями вимені корів-первісток української чорно-рябої молочної породи та тривалістю їхнього господарського використання.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проведені у стаді племінного заводу АФ "Маяк" Золотоніського району Черкаської області з розведення української чорно-рябої молочної породи. Оцінка екстер'єрного типу корів-первісток проводилася за методикою лінійної класифікації [2] згідно останніх рекомендацій ICAR [3] у віці 2-4 місяців після отелення. Експериментальні показники опрацьовували методами біометричної статистики на ПК за формулами Е. К. Меркур'євої [1].

Результати досліджень. Однією із найважливіших описових морфологічних ознак вимені є прикріплення його передньої частини. Ця ознака оцінюється за кутом, що утворюється на місці з'єднання вимені з черевом. Найкращий розвиток даної статі характеризується поступовим переходом залозистої тканини вимені у черво за допомогою з'єднуючих бокових зв'язок з утворенням тупого кута вищого за 161° [4]. Міцне прикріплення вимені корелює з добрим розвитком передніх часток та з бажаною його формою.

Представлені на діаграмі (рис. 1) показники оцінки прикріплення передньої частини вимені у зв'язку з тривалістю життя свідчать про істотний вплив цієї ознаки на тривалість господарського тварин. Різниця між коровами, оціненими в один та дев'ять-вісім балів, досить істотна і становить 939-970 днів.

Рис. 1. Вплив описової ознаки «переднє прикріплення вимені»

на тривалість життя корів

Висота заднього прикріплення вимені виконує утримуючу функцію і, разом з тим, позитивно корелює з молочною продуктивністю [4]. За результатами наших досліджень різниця між найнижчою та найвищою оцінками за даною ознакою – становить 878-921 день (рис. 2).

Наступна морфологічна ознака вимені у корів молочної худоби з утримуючою функцією – центральна зв'язка. Від висоти розташування дна вимені над землею залежить спрощення доїння та запобігання його від можливих травм. Дуже високе розташування вимені, з глибокою, міцною, добре вираженою центральною зв'язкою – найкраще вираження ознаки з оцінкою у 9 балів. Результати діаграми (рис. 3) показують, що середня

Рис. 2. Вплив описової ознаки «висота заднього прикріплення вимені» на тривалість життя корів

тривалість життя істотним чином залежить від рівня оцінки за дану ознаку. Тварини з оцінкою за розвиток центральної зв'язки вимені нижчою від середньої (1-4 бали) використовуються від 1535 до 1810 днів. Корови з оцінкою дев'ять балів відрізняються вищою тривалістю життя – 2620 днів, перевищуючи корів з самою низькою оцінкою на 785 днів.

Рис. 3. Вплив описової ознаки «центральна зв'язка»

на тривалість життя корів

Однією із важливих технологічних ознак вимені у системі лінійної класифікації є глибина вимені, яка оцінюється відстанню між розташуванням його дна відносно умовної лінії, проведеної на рівні скакального суглоба. Добре відомо, що глибоке, відвисле вим'я завдає багато незручностей при машинному доїнні, часто травмується і більш сприйнятливим до захворювання на мастит. Показники діаграми (рис. 4) свідчать про те, що корови, у яких високо розташоване вим'я, значно довше використовуються у стаді підконтрольного господарства. Різниця між середньою тривалістю життя корів з оцінкою дев'ять балів та оцінкою в один бал становить 762 дні.

Рис. 4. Вплив описової ознаки «глибина вимені»

на тривалість життя корів

Наступна технологічна лінійна ознака вимені – розміщення передніх дійок (рис. 5). Оптимальне розміщення дійок посередині часток вимені, їхнє вертикальне спрямування та циліндрична або конічна форми – найкраще забезпечення вимог машинного доїння. Дуже близьке або дуже широке розташування не є кращим розвитком ознаки. Результати діаграми свідчать, що найдовше використовувалися у стаді підконтрольного господарства корови з оцінкою п'ять балів. Істотне зниження показника тривалості життя у корів розпочинається з оцінкою від трьох до одного бала.

Висновки. Лінійна класифікації корів української чорно-рябої молочної породи засвідчила, що добрий розвиток морфологічних ознак вимені є запорукою тривалого господарського використання корів в сучасних технологічних умовах виробництва молока. У зв'язку з цим дуже важливо використовувати при підборі за маточним поголів'ям бугаїв-плідників оцінених за екстер'єрним типом і враховувати ступінь розвитку описових ознак вимені за результатами оцінки їхніх дочок.

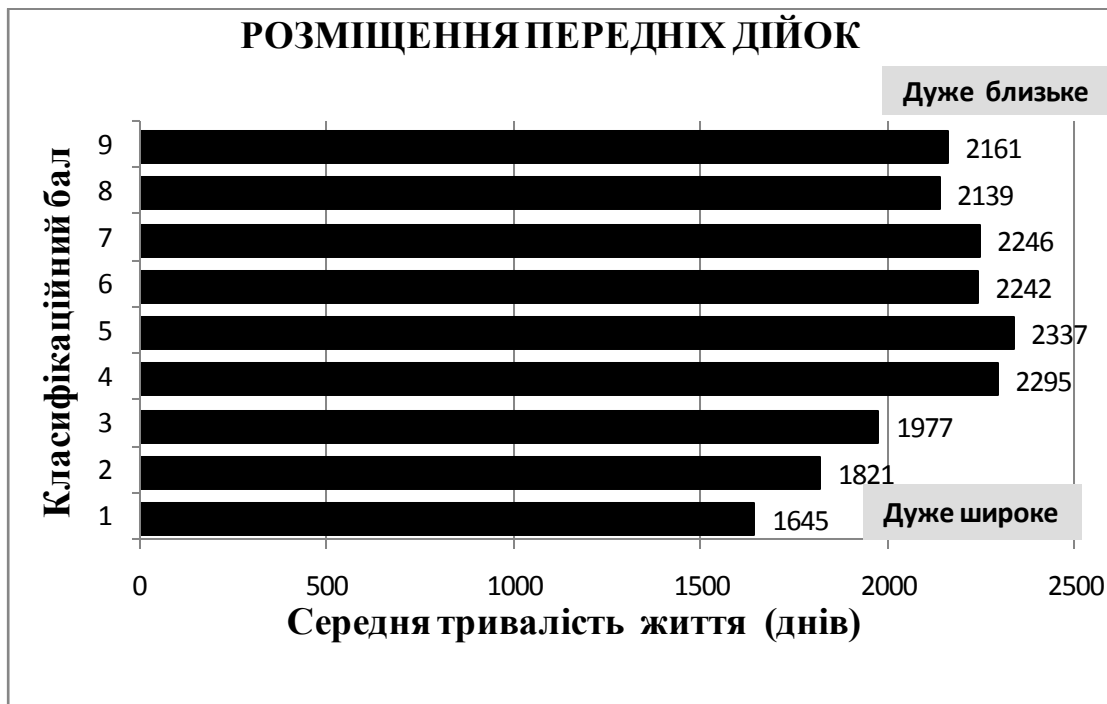

Рис. 5. Вплив описової ознаки «розташування передніх дійок»

на тривалість життя корів

Література

1. Меркурьєва, Е. К. Генетические основы селекции в скотоводстве / Е. К. Меркурьєва– М.: Колос, 1977. – 240 с.
2. Методика лінійної класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом / Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, Ю. П. Полупан, А. М. Салогуб. – Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2008. – 28 с.
3. Реєстрація ICAR. Довідник / В. І. Ладика, Л. М. Хмельничий, В. П. Буркат, С. Ю. Рубан. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2010. – 457 с.
4. Хмельничий, Л. М. Оцінка екстер'єру тварин в системі селекції молочної худоби // Л. М. Хмельничий. Монографія. Суми, 2007 – 260 с.
5. Alphonsus, C. Relationship of linear conformation traits with bodyweight, body condition score and milk yield in Friesian × Bunaĵi cows / C. Alphonsus, G. N. Akpa, O. O. Oni, P. I. Rekwot, P. P. Barje and S. M. Yashim // J. Appl. Anim. Res. – 2010. – 38: 97–100.
6. Daliri, Z. Genetic Relationships among Longevity, Milk Production and Linear Type Traits in Iranian Holstein Cattle / Z. Daliri, S. H. Hafezian, A. Shad Parvar, G. Rahimi // Journal of Animal and Veterinary Advances. – 2008. – Vol. 7. - Issue: 4. – P. 512-515.
7. Elisandra, Lurdes Kern, Jaime Araújo Cobuci, Cláudio Napolis Costa, Concepta Margaret, McManus Pimentel. Factor analysis of linear type traits and their relation with longevity in Brazilian Holstein cattle. [Asian Australasian Journal of Animal Sciences](#) . 06/2014; 27(6):784-790.

8. Sewalem, A. Relationship Between Type Traits and Longevity in Canadian Jerseys and Ayrshires Using a Weibull Proportional Hazards Model / A. Sewalem, G. J. Kistemaker, B. J. Van Doormaal // *Journal of Dairy Science*, 2005. – Vol. 88, Issue 4, p.1552–1560.

9. Zavadilová, L. Effect of type traits on functional longevity of Czech Holstein cows estimated from a Cox proportional hazards model / L. Zavadilová, E. Němcová, M. Štípková // [Journal of Dairy Science](#). – 2011. – Vol. 94. – Issue 8. – P. 4090–4099.